

ELŐFIZETESI ÁRAK:

A kassza vatalján átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "

Ha egyben hátrézt kassza:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "

Védke postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 12.

Nagyvárad kóbor vizei.

A »Tiszántúl« tegnapi számában meginterpellálták.

Tárgy: a Páris-patak rendezése. Az indítvány az, hogy a Páris-patak szabályozását meg kell csinálni a Fő-utca rendezésével egyidejűleg. A hátul ütője pedig eme cikknek az, hogy nem szabad e kérdés felett könnyedén átsiklani.

Csak néhány észrevételre kérek helyet az igazság nevében. Hogy is áll ez az ügy tulajdonképpen? Lesz már vagy egy esztendeje, hogy eme kérdést konkrét formában először felvettem. A pénzügyi bizottság meg is beszélt a Páris-patak szabályozásának ügyét; elvben valamenynyien, a műszaki képzettségű urak pedig feltétlenül helyeselték akkor az én tervemet. Ez abban áll, hogy a patakot a vasúti áthidalás alatt nyílt mederben a Kálvária-utcával páronalasan kivezeljük a Sztaroveszky-utczára. Már a Sztaroveszky-utczai telken és az egész utczavonalon zárt csatorna szelvényben vezetendő a vízfolyás és az utca végén valamelyik keskeny körösparti telken a felső vashidnál be fog az ömleni a Körösbe.

Ez azonban még mind nem elég. A Párispatak mai medre is egy természetes

befogadó, a mely felé szennyes és csapadékok vizek hajlanak. Ezt a medret tehát egy kisebb méretű csatornával pótolni kell. Természetes, hogy ezen a csatornán a Páris-patak vizéből csak nagy árvíz alkalmával fog majd egy kis rész folydogálni, egyébként itt csak a völgyelet városi részének csapadékok vizei fognak lefolyni.

Mi sem természetesebb, hogy eme kiegészítő csatornát nem a mai kacskaringós meder méhébe fogjuk elhelyezni, hanem azokra az utczákra, a melyek a Páris-patak szabályozása folytán fognak keletkezni.

A kérdés műszaki része tökéletes. Mióta mérnök barátaim és munkatársaim hivatalomban segítségemre állanak, gyorsan csináljuk az ilyen ügyek technikai részét. A Páris-patak leendő szabályozását már ismerjük, mint a tenyerünket; megcsináltuk a felvételeket és méréseket, sőt már az alaptervek egy része el is készült.

Ne tessék azonban azt hinni, hogy ez nagyon egyszerű dolog. Mert itt is itt settenkedik a nervus rerum kérdése. Vastag pénzről van szó; de hála Istennek ez a pénz mind potomság azokhoz az óriási előnyökhöz képest, a melyek eme szabályozás áldásaiból előkerülnek. A pontos terv fogja megmutatni a tényleges megállapodásokat. A költség körülbelül 150.000—200.000 koronára fog rugni.

Hogy ez potomság, azt nem meggon-dolatlanul mondom.

Tessék csak elképzelni, hogy több mint 1 kilométer hosszú új utca vonal nyitására van szó. Ennek a vonalnak a mentén ma értéktelen telek részek vannak. Kertek kaszálók, szennyes udvarok, a melyeknek a patakra néző alja átlag nem ér többet 2 koronánál. Ha itt házhelyek nyílnak majdan, átlag 8 korona lesz itt az ára körülbelül 60 méter mélyen minden telekrésznek. No ha én 60.000 négyszög méter területnek az értékét 6 koronával fel tudom rugtatni négyzet egységenként, akkor ugy-e csináltam 360.000 korona vagyont, a melyből csak össze lehet kalapálni azt a 150.000 koronát, a mibe a szabályozás kerül. Ha tehát a telek tulajdonosok csak a felét adnák annak, a mit nyernek e szabályozás révén, akkor a költség fedezve volna.

Eme nyitandó utcák a város legkedveltebb részén fekszenek, a hol kapkodják a lakásokat. A jövőjükön tehát senki sem eshetik kétségbe.

Mit szólnak az egészségügyi előnyökről. Ritka orrfacsaró élvezetektől szabadulna meg Nagyvárad, ha ezt a patakot el tudnánk tüntetni. Azt mondják, hogy a szerecsennek impertinens szaga van. Nos én, a ki a Páris-patak t jékán lakom, már bizonyára nem érezném ezt a pe-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tudomány világából.

Villamos foghuzás.

Nem hiába mondják a kortörténészek, hogy ezt a századot a villamosság jellemzi. Mindent ez a csodálatos, láthatatlan, hatalmas erő mozgat. Főz, világít, szállít, masszíroz, öl, melegít — legujjabbán pedig még fogat is huz. Azaz hogy nem magát az operatív munkát végzi, csak az érzéketlenítést. Azt azonban pompásan és veszélytelenül. Eddig a fogoperációknál kéjgázt, kokaint vagy pedig más narkotikus szereket alkalmaztak, amelyek azonban igen sok esetben káros hatással voltak a pacziensek egészségi állapotára, sőt megtörtént az is, hogy az operációk az alkalmazott narkotikus érzéketlenítő szerek következtében szerencsétlenül is végződtek. Ez a villamos érzéketlenítő eljárás mellett teljesen ki van zárva. Erre a célra a d' Arsouval-féle váltóáramot alkalmazzák és pedig másodpercenkénti 300.000-szeres változással. Ha ez a villamos áram 3—5 percig hat a fogidegekre, olyan tökéletes érzéketlen-

séget idéz elő, amely lehetővé teszi az operatív beavatkozásnak fájdalom nélkül való alkalmazását. Igen valószínű, hogy ha az eljárást tökéletesíteni fogják, azt az általános sebészetben is nagy sikerrel lehet alkalmazni.

Illatszerek virágokból.

A virágok, amelyekből az illatszerek készülnek, legjobban tenyésznek Franciaország határos részén és Olaszországnak az ezzel határos részében, különösen Montpellier, Grasse, Nismes, Cannes és Nizza környékén. E két utóbbi hely különösen az ibolyának a paradicsoma és évenként vagy tizenháromezer font ibolyavirágot nyernek. Nizza vagy százezer font narancsvirágot szüretel és Cannes ugyanannyit. Ötszáz font narancsvirág közel huszonegy font tiszta neroli olajat ad. Cannesban különösen jól tenyész az akác és évenként vagy három-ezer font virág terem. Egy nagy illatszertőműves Cannesban évenként felhasznál száznegyvenezer font narancsvirágot, huszezer font akácvirágot (Acacia farnesiana), száznegyvenezer font jázmin, huszezer font ibolyát és nyolcezszáz font tubarózsát, természetesen hozzá még nagy tömegét a szagos füveknek.

Meddig él a papagály?

A mexikói háboru idején egy francia hadoszlop hosszabb ideig táborozott egy erdő szélén, a melyben sok papagály volt. Ezek napról-napra hallották a trombitajeleket s úgy látszik, az ébresztő tetszett meg nekik a legjobban, mert két hét múlva már minden nagykoru papagály a erdőnek együtt harsogtatta a jelt a trombitásokkal.

Az öregtől megtanulta a dallamot a fiatalabb papagály nemzedék, úgy hogy ma is hallani lehet még a francia sereg trombita-jeleit. Ismeretes dolog, hogy a papagályok igen hosszú életűek. Így tehát nincs kizárva, hogy abban az erdőben még ma is élnek olyan példányok, a melyek a mexikói háboru idején együtt fújták az ébresztőt a katonákkal. Egy-egy papagály tényleg élél kétszáz-háromszáz évig s Humbolt Sándor említi egy értekezésében, hogy Mexikóban talált olyan papagályt, mely több szót tudott olyan benszülött néptörzsnak a nyelvéből, a melynek utolsó képviselője két századdal előbb pusztulhatott ki. Ezt a papagályt, a tudományos világ is sokáig emlegette, mint egyik legérdekesebb ritkaságot.

Róth M. utóda

ajánlja ez évadra érkezett angol ujdonságait

Egyedüli raktár

Fownes féle (Valódi amerikai
 angol kesztyűkben (cipőkben

uri ingek mérték szerint

angol vadász mellény és bőrkabát
 különlegességek.

netransz illatot, annyira hozzá szoktam a szerecsenyzaghoz.

Láthatja tehát az én neheztelő polgártársam, hogy nem nálunk kell hajtania ezt a kérdést. Tavaszra, ha addig élünk, meg lesz már a helyes megoldása mindkét kedves szerelmünk rendszabályozásának. A Pecze se kisebb bajok okozója; arról is épp úgy gondoskodtunk; s ha meg-meglátogatna bennünket, sok nagy sáros csizmát látna estefelé az én barátaim okleveles, de fáradt lábain. E csizmák a Páris és Pecze patak partján járnak.

Azt megcsinálni, hogy azonnal neki álljunk a földturásnak, technikai és vizsgoi szempontból egyaránt lehetetlenség.

Ugye bár senki se engedné meg, hogy a telkén áttegyem a kisegítő csatornát, ott a hol az új utcák vonulni fognak. Azt pedig, hogy a Páris-pataktól elvegyem a külvizeket, még nagyobb veszedelmet jelentene, mert minden öblítő víz híján csak szennyes víz folynék abba bele.

Ez már valóságos beriberi volna.

Viszont ugye bár meg kell csinálni a hozzájárulási arány számításokat is, hogy tudjuk: kitől mit kell kérnünk.

Magam se szeretném, hogy ezt a kérdést vizsgoi bázison finansziáljuk, mert a tengeri kigyók nem tartoznak kedvező hullóim közé. Lesz módja a most fenyegetett polgárságnak megmutatni hajlandóságát az áldozatkészségre, mikor a terv elkészül. — A város szabályozási terve ugy is magában foglalja az új utcák nyitását; reméljük erős ak rattal, hogy a Páris-patak mentén fognak megnyílni az első új közlekedési vonalak.

A Páris-patak főutcai hidjának kiszélesítésénél éppen azért használtuk azt az olcsó módszert, hogy a hidat csak kitoldjuk, mert egy új hid letesítése 20.000 korona felesleges kiadással járt volna. — Arra az egy-két esztendőre, a míg a Páris-patak már az új medrében fog folydogálni, jó lesz ez az öreg hid is. Különben felfogjuk azt czifrázni egy kis kendőzéssel úgy, hogy minden modern izlésű ember szeme örömmel fog legelni rajta. — Sajnos a parfüm emanációk nem segíthetnek; ez már nem műszaki feladat. — Elég óvintézkedés lesz az is hogy a hid alá nem lehet lejárni.

Most még egyet. Sokan azt hiszik, hogy a Páris-patak szabályozása lehetetlenség, mert annak vize néhányszor már előntötte a várost. Enez egyszerű körülmény okát abban kell keresni, hogy a régi hidnyílások nagyon szűkek voltak. Az alacsony boltozatok alatt nem fért keresztül a víz. Természetes, hogy ha valahol 5 köbméter víznek kellene átfolyjni és csak 2 köbméter fér át rajta másodpercenként, akkor a másik 3 köbméter elmegy sétálni az utcára és folyik a merre tud. A Páris-pataknak csak 8 négyzet kilométer a vízgyűjtő területe; erről pedig 4 köbméter víznél nem folyik le több, csak horribilis vízek alkalmával. Már pedig 4—5 köbméter vizet levezetni nem ördögi mesterség.

Kérek tehát egy kis bizalmat. Ha a t. észrevételező polgártársam úgy fog miniket győzni pénzzel, mint a hogy én fogom győzni tervvel, akkor Nagyváradból

két-három év alatt Chicagó lesz. Minden műszaki alkotásnak két oldala van; egy technikai és egy pénzügyi. A technikai majd csak megcsináljuk, a pénzügyi részénél azonban már nem elég a főmérnök, nem elég az ujság czikk, ehhez pénz kell! És ebben az irányban várjuk a támogatást. Nagyon várjuk, mert nagyon sok pénz kell.

Köszeghy József.

Jelentés augusztus haváról.

Az országos statisztikai hivatal tegnap adta közre jelentését augusztus haváról. Jelentése a kivándorlásról ekként szól:

Az utlevéltörvény életbeléptetésével f. évi augusztus hó 1-től fogva az utlevelek kiállításának joga vármegyei alispánokra és a törvényhatósági jogú városok rendőrkapitányaira ruházott.

A szorosan vett Magyarországon együtvéve 13.373 utlevelet adtak ki, vagyis 5.889-czel többet, mint az előző hóban és 5.182-vel többet, mint a múlt év augusztus havában. Az év elejétől kiadott utlevelek száma az idén 21.777-tel kevesebb, mint a múlt év első hét hónapjában.

A törvényhatóságokban kiállított Amerikába szóló utlevelek közül Fiume 2790-ben, Bréma 732-ben, Hamburg 293-ban Antwerpen és Rotterdam 125-ben volt utirányul megjelölve, 143 utlevél egyéb és ismeretlen kikötőre szólt.

Horvát—Szlavonországokban 1266 utlevelet adtak ki, 146-tal kevesebbet, mint az előző hóban és 933-mal kevesebbet, mint a múlt év augusztus havában.

A folyó év augusztus havában 60.591 gyermek született élve a magyar birodalomban, az elhaltak száma pedig 39.488-at tett, úgy hogy a természetes szaporodás, 21.103 főre rugott. A közölt számokból társországra 7.938 élve születés, 4.632 halálozás és 3.306 főnyi szaporodás esett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 12.

Elnök: Perczel Dezső, felolvastatja az indítvány könyvet, be van jegyezve Tisza István gróf miniszterelnök indítványa, melyben 21 tagú bizottság kiküldését kéri a házszabály módosítása ügyében. Kifogják nyomtatni és szétosztatni.

Elnök: Javasolja, hogy a kvóta megállapítása tárgyában beadott javaslatot a tavalyival együtt tárgyalják. (Helyeslés.)

A kvóta.

Babó Mihály: A királyi kéziratban, valamint a miniszter átiratában sehol sem fordul elő, hogy a képviselőháznak módjában lett volna a költségekhez hozzájárulni. A törvényesség szempontjából is kifogás alá esik a királyi kézirat, mert királyi döntésnek a 67-ik t.-cz. szerint, csak akkor van helye, ha a bizottságok letárgyalván a javaslatot, azt a ház elé terjesztik és ha a két ház, úgy az osztrák, mint a magyar, nem tud megegyezésre jutni. De a kvóta számaránya sem igazságos. Sem a miniszter átiratát, sem a királyi döntést tudomásul venni nem lehet, mert az a törvényeinkkel homlokegyenest ellenkezik. (Helyeslés a baloldalon.)

Rakovszky István: Mindenben osztja előtte szóló nézetét és erősen hangsúlyozza, hogy a

történet intézkedések törvénytelenek. Ezért nem veszi tudomásul a miniszterelnöknek az átiratát.

Ugron Gábor: Fájdalommal látjuk ismét, hogy a kormány nem hajtja végre a törvényeinket. A kormányoknak az a kötelességük, hogy amit a törvény eléjük szab, azt teljesítsék. Ausztriában a többségre támaszkodva, végre hajtának minden törvénytelen dolgot és ebben a kormányunk az osztrák kormányt a végletekig támogatja. (Zajos úgy van a közepső balon.)

Ahelyett, hogy sarkunkra álnánk és azt mondanánk, hogy Ausztriát nem követjük a törvénytelenességbe, a mi kormányunk meghunyászkodik és bele nyugszik abba, hogy a király a kvótát évről-évre törvénytelen alapon állapítsa meg. Ausztriában a képviselőház, a melyet a kormány akkor oszlat fel császári kézirattal, amikor kezd alkalmatlanná lenni, és kormányoz szükség rendelettel, az a képviselőház a törvényhozás torzalakja, nem egyéb. Ezt akarja a kormány nálunk is rendszeresíteni. (Zajos úgy van balon.) Az átiratot, mint törvénytelen, nem veszi tudomásul.

Tisza István gróf miniszterelnök: A kényszer helyzetből kifolyólag kellett Ő Felségének jogari hatalmával közbelépni.

Közbeküldések: «Megtartjuk és megtartjuk!»

Tisza István gróf miniszterelnök: Igen! De vannak helyzetek, amikor Ő Felsége fölment személyének kell közbelépni, hogy az intézkedéseknek meg legyen a törvényes alapjuk. Ami pedig az ausztriai helyzetet illeti, arra csak azt jegyzem meg, hogy az a durva hang... (Nagy zaj a bal és szélsőbaloldalon.)

Pozsgay Miklós: De szerelmes beléjük!

Felkiáltások: Hogy védelmezi őket!

Tisza István gr. miniszterelnök: az a durva hang, melylyel a velünk szövetségben levő ország törvényhozását illették,...

Polónyi Géza: Minek kötnek hozzájuk a közös vámmal?

Tisza István: Nem illik a parlament méltóságához. Csudálkozik, hogy éppen azok kardoskodnak az osztrák alkotmány megvédése mellett, akik az obstrukcióban nemzeti intézményt látnak. (Helyeslés a jobboldalon.)

Bakonyi Samu: De hamar megbarátkozott az előkelő idegennel. (Nagy zaj.)

Rakovszky István: Félre ér ett szavait igazítja helyre s kimutatja, hogy a törvény értelmében a javaslatokat előbb tárgyalni kell és pedig okvetlenül és csak azután jöhet létre a királyi döntés.

Polónyi Géza: Tehát megint megszegették a törvényt.

Elnök kérdésére a Ház többsége tudomásul veszi a királyi döntést és az erre vonatkozó miniszteri jelentéseket, valamint vita nélkül elfogadják a napirendre kitűzött több bizottsági jelentést.

Lengyel Zoltán: A házszabályok címén újból figyelmébe ajánlja az elnöknek, hogy a napirendre tűzött tárgyakra vonatkozó nyomtatványokat a tárgyalás napján is osztassa ki, mert az első kiosztás oly régen történt már, hogy sokan nem is tudják ma már miről van szó.

Elnök: Nem látja szükségesnek ez irányban újítást eszközölni de gondja lesz arra, hogy a nyomtatványok kellő számban álljanak rendelkezésre.

Bejelentí, hogy Konkoly Thege Sándor visszavonta a tiszteletdíjának kiutalványozására vonatkozó kérelmét és így az erre vonatkozó bizottsági jelentés tárgyalás alá sem kerül.

Rosenberg Gyula előadó, a kereskedelmi miniszternek a vasárnapi munkaszünetek ügyében kiadott miniszteri rendeletek tudomásul vételét kéri.

Tudomásul vették.

Elnök: Kéri a Házat, hogy holnap csütörtökön ne tartsanak ülést. A pénteki ülés napirendjére az olasz kereskedelmi szerződés ügyében beadott törvényjavaslat kitűzését kéri. (Helyeslés.)

Az ülést 5 perczre felfüggeszti. Szünet után.

Interpellációk.

Ethlen Balázs gróf a takarmányhiány ügyében interpellálja a földművelésügyi minisztert. Az idei nagy szárazság következtében a gazdaközönségnél nagy az aggodalom, kérdi a minisztert, hogy a várható takarmányhiány elhárítása dolgában a kormány milyen intézkedést tett eddig és kíván tenni?

Gabányi Miklós: Hangosabban.

Bethlen Balázs gróf: Önnek mindenesetre jobb hangja van.

Gabányi Miklós: Hja nekem jobb a takarmányom is. (Derűtséggel.)

Tallán Béla földművelésügyi miniszter azonnal felel az interpellációra. Elsorolja a teendő intézkedéseket, bár teljes képet még nem nyerhetett, mert minden jelentés még nem érkezett be. Konstatálja azonban, hogy általános inségről és általános takarmány szükségéről nem lehet szó. Egyes vidékek szükségét szenvednek ugyan s a kormány támogatására szorulnak de az csak részleges szükség. Felsorolja azokat az intézkedéseket, melyeket annak idején tett: a kincstári legelők lombtakarmányainak átengedését, a takarmánykiviteli tilalmat stb.

A kormány álláspontja, hogy a készpénz segítség nem sokat használ, a helyett takarmány által segít. Az őszszel beállott kedvezőbb viszonyok folytán ezzel lényegesen hozzájárul az inség enyhítéséhez. De nagyban fog ez enyhítéshez hozzájárulni a beruházási javaslatba felvett munkálatok megkezdése is, melyeket az inség által sújtott vidékek szerint fognak csoportosítani.

Még számos, részletekbe menő intézkedéseket sorol fel.

A ház a választ tudomásul vette.

Ugron Gábor: A Rákosi vasúti kisiklás okozta akadályról interpellált. Este történt a kisiklás és a keleti pályaudvaron nem jelezték az akadályt, hanem a vonatok rendszeren indultak és éjtéligen vesztek Rákoson. Rákoson a vágányok kiépítése szegényes, szegényes.

Hieronymi Károly válaszolt az interpellációra s megígérte, hogy vizsgálatot indít az ügyben. Ő is az utasok érdekét tartja az elősnek.

Az ülés vége 1 órakor.

A keletázsiai háború.**A japánok veresége Port-Arturnál.**

Pétervár, október 12. E hó 5. és 6-a közötti éjjelen a japánok ismét heves kombinált támadást intéztek Port-Artur ellen. A helyőrség a támadást visszaverte és a japánoktól tíz ostromágyút szedett el.

A mandzsuriai harcztérről.

Tokió, október 12. Jantai mellett nagy csata folyik. Nyugatról 3. keletre 7 divízió áll harcban. A csatáról semmi közelebbi részlet nem érkezett.

Pétervár, október 12. A mandzsuriai harcztérről csak annyi tudósítás érkezett, hogy Kuropatkin folytatta az offenzívát. Mandzsuriában a legszigoribban kezelik a táviratcenzurát, nehogy a japánok a hírlapok révén bármi hírt vegyenek az oroszok pozíciójáról és rendelkezéseiről.

Csata Mukdennél.

London, okt. 12. A Standard jelenti Tokióból tegnapi kelettel: Az oroszok bal szárnyának Mukden alatt való állása rendkívül erős és heves küzdelemben áll a japán jobb szárnyával. Ugyanennek a lapnak jelentik ugyancsak tegnapi kelettel, hogy az oroszok a japánokat Jentaitól északra megtámadták.

Ujabb támadás.

London, okt. 12. A Reuter-ügynökségnek jelentik Kuroki főhadiszállásáról: A japánok jobb

szárnyát 9 én három-négy orosz zászlóalj, 1500 főnyi lovasság és nyolcz ágyú támadta meg. Más orosz megerősítő csapatok Pönszihutól keletre és északra vonultak előre és a japán állásoktól nyolcz kilométernyire elsáncolták magukat.

Orosz kinevezések.

Pétervár, okt. 12. A császár tegnap írta alá azt a rendeletet, a melylyel Ricsevszki vezérőrnagyot a belügyminiszter mellé rendőrfőnökké és a csendőrség parancsnokává nevezi ki. Jesszen ellentengernagyot a csendes-oczeáni hajóhad első hajórajának parancsnokává nevezték ki.

Port-Artur felszabadítása.

Budapest, október 12. (Saj. tud. táv., Port-Arturból érkezett táviratok szerint) Kuropatkin tábornok csapatai már megérkeztek a város felszabadítására s támadást is intéztek a japánok ellen, de eredménytelenül. Az oroszok ismét támadni akarnak.

Visszafoglalt erőd.

Budapest, okt. 12. (Saját tud. táv.) Mukdenből az a hír érkezett, hogy az oroszok elfoglalták a japánoktól a Tauyu-Kin erődöt. A japánok erős ágyúzás és kemény harc után ismét visszafoglalták az oroszoktól az erődöt. Az oroszok is nagyban tüzeltek, de az ellenében sok kárt tettek. A visszafoglalást annak köszönheték a japánok, hogy Kuroki tábornok nagyszámu csapattal segítségükre érkezett.

A japánok segítséget kaptak.

Budapest, okt. 12. (Saját tud. táv.) Liaojangból jelentik, hogy a japán hadsereg két hadosztályal erősödött. Liaojangnál a japánok megütköztek az orosz csapatokkal. Az ütközet a japánok győzelmével végződött, bár a japánok is igen sok sebesültet vesztek.

UJDONSÁGOK.

* **Radnai püspök a keresztény munkásokért.** *Radnai* Farkas püspök székhelyén kiterjeszti figyelmét mindenre, a mi a modern időkben lelkes, igazán apostoli főpásztor működésének tárgyát képezheti. Felismerte azt a nagy jelentőséget, melylyel a munkások a jövő harcaiban szerepelni fognak s szeretet atyai gondoskodásába vette ügyüket. Radnai püspök u. i. székhelyére való bevonulása alkalmával a nemrég megalakult besztercebányai keresztény munkásegylet tizennégytagu küldöttségét is fogadta. Az elnök üdvözlő szavaira igen kegyesen válaszolt a főpásztor, biztosítva az együletet jóakaratóról és támogatásáról. Hangsúlyozta, hogy ő munkásoknak is főpásztor, szereti őket, mint Krisztus is szerette a népet s nem fél megszorítani a kerges kezöket; az igazi keresztény szeretet egyesíti őt a munkásokkal 500 koronát ajándékozott az egyesületnek s megígérte, hogy egyesületi helyiségről is fog gondoskodni.

* **Városi közgyűlés.** Ma, csütörtökön délután 3 órakor tartja Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága október havi közgyűlését. Nagyrdeklődés nyilvánul a közgyűlés iránt már csak azért is, mert választás lesz. A megüresedett irnoki állást töltik be. A szabad- elvűpárthoz és a 48-as párthoz tartozó város-

atyák tegnap tartott értekezletükön nem foglaltak állást a pályázók közül egyik mellett sem, s nyílt kérdésnek hagyták a választást. Mint halljuk, interpellációk is lesznek.

*** A jászói prépost Nagyváradon.**

Magas vendéget kapott tegnap este a premontrai rend nagyváradai társháza. A rend jászói főpapja, dr. *Takáts* Menyhért praelátus, főrendiházi tag tegnap este a Budapest felől jövő gyorsvonattal Nagyváradra érkezett. A pályaudvaron több rendlaggal *Novotny* S. Alfonz házfőnök, gimnáziumi igazgató fogadta a praelátust. A jászói prépost, mint értesülünk, ez uttal körül-belül egy hétig marad Nagyváradon s tüzetes vizsgálat alá veszi a rendházat, a gimnáziumot, meglátogatja az egyes osztályokat minden egyes tanár óráját, hogy a növendékek tanulmányi előmeneteléről is tudomást szerezzen. A praelátus látogatásokat is fog tenni a város előkelőségeinél. *Takáts* praelátus Nagyváradról egyenesen az országos katolikus nagygyűlésre utazik föl Budapestre.

*** A Fő-utca csatornázása.**

A Fő-utca csatornázásával már jó előre haladtak, jelenleg a Bémer-tér és Uri-utca közötti részen rakják le a betoncsöveket. Áldás-utca sarkánál a vízvezeték csöve keresztezi a csatornát, ami által tetemesebb munka szükséges ezen a helyen. Napok óta általában sok beszédre adott ez alkalmat s aggodalmat keltett sokaknál, hogy a csatorna keresztezése nem lesz-e káros hatással a vízvezetékre. Tekintettel a dolog nagy fontosságára, érthető ez az aggodalom, mert a város vízellátását érintő minden dologban féltő gondossággal kell eljárni. Éppen ezért a legilletékesebb helyen a városi főmérnöknel utána jártunk a dolognak s teljesen megnyugtató felvilágosítást nyertünk. Csak óriási munkával és költséggel lenne elkerülhető az, hogy a vízvezeték ne keresztezze a csatornát. De ez nem is szükséges, mert a foganatosított óvintézkedések minden veszélyt kizárnak. Igaz, hogy a vízvezeteki cső a fekáliákat levezető csatornán fut keresztül, de a csatorna felső részén, ahova nem jut a szenny. Különben is öt atmoszféra víznyomás mellett ki van zárva, hogy a külső rétegekből bármi is bekerülhessen a csőbe. Megnyugtató azonban a főmérnök még messzebb menő óvintézkedéseket is tett. Így a vízvezeteki csövet vastag betonréteggel szigetelte el egész kerületében, továbbá a keresztezéstől pár méternyire öblítő aknát készített. Szóval felelőssége teljes tudatában mindent megtett az esetleges veszély kizárására s a közönség megnyugtató céljából. — Különben megjegyezzük, hogy pl. Párisban az összes vízvezeteki csövek a csatornában vannak elhelyezve.

* **Változás a tanfelügyelőség személyzetében.** Amellett, hogy új tanfelügyelőt kapott Biharmegye, még egy változás állott be a tanfelügyelőség személyzetében. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Mikler* Sándor biharmegyei kir. segédtanfelügyelőt jelenlegi minőségében a Budapest-székesfővárosi kir. tanfelügyelőséghez helyezte át. *Mikler* helyére *Bárany* Árpád temesvármegyei kir. segédtanfelügyelőt helyezte át a kultuszminiszter a nagyvárad kir. tanfelügyelőséghez.

* **Halottak átszállítása a Zöldkerti temetőből.** A folyó év végén öt éve lesz, hogy az újvárosi Zöldkerti katolikus temetőt bezáratta a város s azóta az újvárosi hívek halottaikat a központi temetőben helyezik örök nyugalomra. A központi temetőkről alkotott

szabályrendelet 44. §-a intézkedik arról, hogy családok halottaikat a bezárt temetőből az új temetőbe átszállíthatják. A szabályzat ezen szakasza így szól: „Hatóságilag bezárt temetőkből temetőknek új temetőbe való átszállításáért engedélyezési díj s az új temetőbe sirhelydíj, jelen szabályrendelet életbeléptetésétől számított 5 évig bezárólag nem jár.” — Az öt évi határidő 1904. december 9-én jár le. Már eddig is sok család igénybe vette ezen kedvezményt s hogy kegyeletét továbbra is ápolhassa halottjai iránt, tetemeiket az új temetőbe szállíttatta át. Az öt évi határidő lejártá előtt felhívjuk az újjárossi kath. hívek figyelmét a szabályrendelet intézkedésére.

*** Választmányi ülés a Katholikus Körben.** A nagyváradai Katholikus Kör választmánya holnap, 14-én, pénteken délután fél 6 órakor saját helyiségében gyűlést tart, melyre a választmányi tagok figyelmét ezúton is felhívja az elnökség.

*** Nagyvárad irodalmi életének fel lendülése.** Hogy megnyílt a Bémer-téri fehér műzsház, ismét igazában megkezdődött az élet Nagyváradon, amely ugyancsak kihalt volt a nyáron. Most Nagyvárad irodalmi társasága, mely jeles szülöttünk, Szigligeti Ede nevét viseli, is megmozdul, hogy az ős és a tél folyamán szellemi téren is megtalálja a közönség szórakozását. Tervbe van véve Jókai-emléknap s több matiné. A részletek megbeszélése véget a Szigligeti-társaság választmánya s tisztikara holnap, pénteken délután gyűlést tart, melyre a következő meghívót bocsátotta ki Rádl Ödön elnök:

A Szigligeti-társaság tisztikarát és választmányi tagjait van szerencsém f. hó 14-én, pénteken d. u. 5 órakor a Gazdasági és Iparbank helyiségében tartandó választmányi ülésre meghívni. Tárgy: 1. Elnöki jelentés. 2. Jókai-emléknap s matiné rendezése. 3. Indítványok. Nagyvárad, 1904. október 12. Rádl Ödön, elnök.

*** Elhunyt úrinő.** Őszinte részvétellel értesülünk a mély gyászról, mely társadalmi életünk egyik kiváló, köztiszteletben álló tagját: Bertsey György ipartestületi elnököt érte, nejének: szül. Kakas Juliánnának halálával. A derék úrinő elhunyt városszerzte mély részvételt keltett. Az utóbbi években sokat betegeskedett s halála hosszas szenvedés után következett be. Temetése holnap, pénteken délelőtt 11 órakor lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Bertsey György és fia Árpád, fájdalomtelt szívvel tudatják szeretett nejének, illetve édes anyjának Bertsey Györgyné, született Kakas Juliánnának életének 63-ik, boldog házasságának 43-ik évében folyó hó 12-én d. u. 1 órakor hosszas szenvedés után történt gyászos kimulását. A megboldogultnak földi maradványai f. hó 14-én délelőtt 11 órakor fognak Nagy Sándor-utca 287. szám alatti lakásán történendő beszterlés után a róm. kath. egyház szertartása szerint az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1904. október hó 12. é. Áldás és béke porairat!

*** Lassu villamos.** Ily című tegnapi cikkünkre vonatkozólag ma a következő sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becsés lapjának mai számában Lassu villamoság cím alatt valószínűleg egyik fogyasztónk panaszának adott helyet, aki késői kapcsolásunk okáról bizonyára nem nyert kellő tájékoztatást. Azért bátorodom e helyen megjegyezni, hogy a 15 koronának leszállása még nem elegendő a bekapcsoláshoz, ehhez sok egyéb feltétel szükséges, így többek között az is, hogy az illető berendezése az elektrotechnika követelményeinek megfelelően. Erre nézve pedig, ha ez okból késedelem áll elő, csak az illető szere-

lőzőg vonható felelősségre. Készséggel szolgálunk bárkinek felvilágosítással a követendő eljárásra nézve, amelyről különben a közönséget tájékoztatni minden szerelő cégnek is kötelessége volna. Bizonyítani tudjuk, hogy minden fogyasztónk, kivéve az első tömeges bekapcsolásokat ez év tavaszán, legkésőbb három nap alatt megkapta kapcsolását, ha berendezése rendben találtatott a felülvizsgálat alkalmával, és egyéb szabályrendelet szerinti követelményeinknek is megfelelt. Ha pedig e feltételek teljesítve nincsenek akkor legnagyobb sajnálatunkra kell kijelentenünk, hogy a szabályrendelet áthágására felhatalmazásunk nincsen.

Teljes tisztelettel:

Belányi Imre,
igazgató.

A levelet egész terjedelmében közzétettük s csak a következőket jegyezzük meg: A hirt egy konkrét esettel kapcsolatosan tettük közzé, a mikor a szerelő cég személyesen is sürgette a bekapcsolást, de különösen többen panaszkodtak, hogy rendszerint sürgetni kell a villamos művet. A fenti levélből örömmel látjuk, hogy az igazgató ur mindent megtesz a közönség érdekében s így a panaszoknak ezentúl nem lesz alapjuk. Konstatáljuk egyébiránt, hogy a hír alapját képező eset már a mai nap folyamán kedvező elintéztést nyer.

*** Az első vacsora.** Szó esett tegnap ilyen czímen egy kis vacsoráról, amelyet állítólag megfőztek, de nem ettek meg, mégis a legjobb volt. A boldog vacsoráznak számosan gratuláltak, de még számosan érdeklődtek iránta, hogyan kerülhetett újságba a hír?

Annak is vagyon Hübneré.

Vacsorát főzni készült a menyecske, segíteni akart az úrné, mikor látogató érkezett Szomorú agglégény, a ki mindig úgy érzi, hogy Jákob almából nem jutott neki más, mint a hideg kő. Gondolta, ha már agglégényi lakása csupa kő, legalább a szívébe szed egy kis meleg t s azt viszi haza, illuzió-keltőnek.

Es ime, nemesak meleget és boldogságot talált, hanem előkészületet meleg vacsorára is!

Családi fészekben otthonias vacsora — hej, ezt csak az tudja megbecsülni, a ki próbált agglégénykedni! A vendég arca is kerekre húzódott a hírre s megett mindent előkészületet egy barátságos meghívás még barátságosabb elfogadására. Biztosra vette, hogy az ifju pár társaságában elköltött vacsora után még Jákob kövén is okvetlenül angyalokkal fog álmodni.

Telt az idő, elmaradt a barátságos meghívás s árva agglégényünk barátságtalanul bár, de döntőleg távozott.

Elkeseredésében mi telhetett tőle? Megírta a vacsorát, a hogy ő elképzelte a sors büntetéseként azért, hogy őt nem hívták meg.

Az ifju pár pedig most azon elmélkedik, hogy ha az agglégény ily szépen írt arról a vacsoráról, a mit nem evett meg, mit fog írni, ha egyszer mégis vacsorára hívják? Verset, himnuszt, ódát, ditirambot!

*** A szociálista fővezérek vagyona.** Az amsterdami szociálista kongresszus alkalmából egy párisi lap összeállítja a főbb nemzetközi szociálista vezérek vagyonának kimutatását. Ebből épületes dolgokat tudunk meg. Vallante Ede francia birtokosnak másfél millió frank a vagyona La Farge Pál francia marxista hírlapírónak, aki a fordítási jogok ügyvitelével is foglalkozik, 1 200 000 franknyi vagyona van. Ezek a legszegényebbek. A hollandiai Van Kol kereskedő már többre vitte. Jávában kereskedéssel jól megszede magát, úgy hogy most 5 millió franknyi vagyont mondhat magáénak. A belga Vandervele, aki gazdagon nősült, 4 millió és 700 ezer frank ura. A híres német vezér Bebelnek, aki egyébként gyáros, több kastélya és három millió márká értékű birtoka van. Mindezeket felül haladja Singer cipőgyáros, aki több német banknak is nagyrészt vényese s mintegy hét millió márká vagyonnal rendelkezik és ezek a munkásgyűléseken és a

szociálista lapokban egyre dörögnek a tőke ellen.

x Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedeti helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb látogatóikkal engem továbbra is megtisztelni szíveskedjenek. Kiváló tisztelettel Szabó Gyula, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x Ritka kedvező alkalom kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműúru szükségleteit beszerezni. A helybeli közkezdveltségnek s általános szolidaritásáról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárúsítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalomra.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Tavasz operett.

Péntek: A kis pajtás, a budapesti vígszínház legújabb vígjátéka.

Szombat: A kis pajtás.

Vasárnap: A hajduk hadnagya.

A baba. Audran bájos zenéjű operettje került az este színre, az idei szezonban eddig a legkevésbé telt ház előtt, a minek úgy látszik a szüret az oka. Mert az előadás bizony sokkal több látogatót megérdemelt volna. Ugy látszik csak akarat kell és tudnak a mi színházunkban teljes hatást is elérni, ha megvan az összhang, a mint az tegnap este is volt. Az előadás fénypontja Lancelot noviczius szerepében *Vlassák* Vilma volt. Tiszta, szép csengésű hangját a maga teljes üdeségében ragyogtatta, játéka is elevenebb, temperamentumosabb volt úgy hogy nyílt színen frenetikus tapsot kapott. A czimszerepet *Aradi* Aranka személyesítette.

Hangja kellemes élvezhető, mozgása eleven bár nem egészen szubretszerű allűrökkel telt volt, mégis az estét eddigi szereplésének legsikertelbbjei közé számíthatja. A régi jó volt *Benkő* Jolán és kis szerepében *Hidy* Irén. A férfiak közül *Hilárius* mester szerepében *Szathmáry* nyújtott élvezetes alakítást, a mit sajnos nem mondhatunk el róla, mint rendezőről. A második felvonás nagy zárjelenetét több inveniációval is lehetett volna hatásosabbá tenni. Horváth Kálmán rekedtsége miatt Maxim atyát *Réley* adta és szerepét helyesen felfogva miután hangjánál volt, csak segítette a hatást. Jók voltak még *Bognár*, *Bérczi* és feltűnő ügykezettel játszott *Tihanyi*. (H.)

Tavasz. Sztrausz nagyszerű operettje kerül ma színre a Szigligeti-színházban. Ez alkalommal szerepesere is lesz, amennyiben Békefi játsza az ügyvéd szerepét. — A többi főszerep *Aradi* Aranka, *Vlassák* Vilma, *Hidy* Irén, *T. Pogány*, *Agnelly*, *Horváth K.*, *Tihanyi*, *Krasznai*, *Szathmáry* kezében van.

A kis pajtás Pier Wéber a «Louthé» szerzőjének szenzációs sikerű újdonsága lesz a Szigligeti-színház legközelebbi premijéje. Ez a pompás vígjáték a budapesti Vígszínháznak

ezidő szerint legvonzóbb darabja, a mely megszokás nélkül halad első jubileuma felé. Nálunk is fényes sikerre számíthat e kitűnő vígjáték a mennyiben színészeink a legnagyobb ambícióval készülnek a pénteki premierre. A főszerepeket Baracsi Rózsá, Agnelly Irén, T. Fogány Janka, Hidy Irén, Verő F., Tóth E., Bogán, Szarvasi, Rédei, Rába, Sümegi játsszák.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 13 Bérletszám 13 (páratlan.)
Ma, csütörtökön 1904 október 13-án:
színpadra kerül:

Tavaszi.

Operetta.

HELYTARAK: Nagypáholy 14 koron. színi óra. emeleti páholy 12 kor. Másodemelet. 8 kor. Zsolye 3 kor. Korzókák 2 k r. 40 fill. Tánálásszék. 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. közép 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állónyel 1 kor., Diák és kalonajegy a földszinten 60 fill. karzati állóhely 40 fill. Egy színpad 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5 ig. Esti pénz áránál 7 órákor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5 ig.

Kezdeté fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap, pénteken október hó 14-én:

A kis pajtás.

Új vígjáték.

Igazságszolgáltatás.

Sikkasztással vádolt szolgabíró.

Egy tekintélyes biharmegyei szolgabíró ült tegnap a nagyváradi királyi törvényszék vádlottak padján, sikkasztással vádolva. Egész életén keresztül sorsüldözött ember volt, de különösen az utolsó években jutott ki neki bőven a csapásokból. Felesége beteg lett. Az orvosra és patikára áldozták egész kis megtakarított vagyonkájukat, de ez sem volt elég; adósságba keveredtek. Hosszas betegeskedés után végre meghalt a szegény asszonyka. A magára maradt férjet ezután hitelezői perbe fogták s lefoglalták összes ingóságait. Ezután a szolgabíró is megbetegedett; több mint tíz hónapig feküdt az ágyban. Betegsége alatt szüleinél lakott s fizetését adósságainak törlesztésére fordította. Mikor már eleget tett kötelezettségének, eladta butorait, mert nem volt rá szüksége.

A hitelezők nem tudták ügyvédekkel, hogy a szolgabíró kiegyenlítette adósságait s így az ügyvédek elakarták árvereztetni a lefoglalt ingóságokat. Mikor az árverésre került a sor, már nem találtak mást, csak azokat a butorokat, a mivel szolgabírónak egy lakószobája be volt rendezve.

Ezért aztán az ügyészségi megbízott hivatalból perbe fogta a szolgabírót sikkasztás bűntette miatt. Biharmegye alispánja az eljárás megindítása után felfüggesztette hivatalától a szegény sorsüldözött embert.

A tegnap megtartott főtárgyalás során aztán beigazolást nyert, hogy a vádlott azután adta el a lefoglalt butorokat, miután kifizette adósságait.

A kihallgatott tanúk vallomása erősítette ezt meg.

Dr Nagy Géza királyi ügyész fenkölt em-

beri gondolkozással rajzolta meg a szegény ártatlanul meghurczolt ember helyzetét, a ki önhibáján kívül került ebbe a nagy bajba. Mivel más elégtételt már ugy sem tud neki adni, elállt vádjától és kérte a törvényszéket, hogy mentse föl a vádlottat.

A törvényszék ezután határozathozatalra vonult vissza s rövid tanácskozás után kihirdették az ítéletet, mely szerint a vádlott szolgabírót a vád és következményei alól felmentik. Egyben értesítik Biharvármegye alispáni hivatalát is az ítéletről, hogy az ártatlanul meghurczolt embert minél előbb helyezze vissza hivatalába.

Az ítélet jogerős.

Elítelt szoczialisták.

Tisza István gróf miniszterelnök a tavasszal rendeletet adott ki a husz éven felüli adófizető polgárok összeírására, hogy aztán ennek az alapján a választói jogot kiterjesszék. A választói jog kiterjesztésére beadandó törvényjavaslat még nincs ugyan készen, de már ebből folyólag a nagyváradi kir. törvényszék elítelt hét embert, azért mert a forrásszegi összeíró közegeket hivatalos eljárásukban fenyegetésekkel megakadályozták.

A nagyváradi kir. törvényszék tegnap tartotta meg ez ügyben a főtárgyalást. A kihallgatott tanúk egybehangzóan beigazolták a vádbeli cselekményt, melynek alapján azután a kir. törvényszék — Nagy Géza kir. ügyész indítványára — bűnösöknek mondotta ki a vádlottakat hatóság elleni erőszak büntetésében, s ezért Moga Pétert és Czigán Jout 8—8, havi börtönre, Bokis Vaszilit, Bokis Juont Moga Tódort, Ungur Gábort és Ungur Juont 2—2 havi fogházra ítélte.

Az ítélet ellen a vádlottak felebbezéssel éltek.

TÁVIRATOK.

A Kossuth-párt értekezlete.

Budapest, október 12. (Saj. tud. táv.)

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma este értekezletet tartott, amelyen a tagok igen nagy számmal jelentek meg. Az ülés elején Papp Zoltánnak a verse került szóba, melyet Független Magyarországhoz Thaly Kálmánról tett közzé. Papp Zoltán kijelenti, hogy Thalytól bocsánatot kért mint embertől és hazafitól, mert nem akarta őt megsérteni. Aki ezt kétségbevonja, az nem tisztességes ember. Hát mint politikustól nem kér bocsánatot? — kérdezték tőle. Attól is, felelte Papp Kossuth Ferencz elnök ezután arra kérte a pártot, hogy küldött-ségileg hívják Thalyt a terembe, mi meg is történt. Thaly Kálmán könnyezve mondott köszönetet a párt bizalmáért.

Polónyi Géza ezután Tisza nyílt leveléről beszélt. A pártnak erősen kell küzdeni a klotür behozatala ellen. Már az oly komoly lapok is, mint a «Budapesti Hírlap» a kamarilláról beszélnek. Tisza a parlamentet legszentebb jogának gyakorlásában — a szólásszabadságban — akarja korlátozni. Tisza a legfontosabb dolgok tárgyalását — olyant budgett és az ujonczjavaslat — határidőhöz akarja kötni. Ez ellen tiltakoznia kell a párt-

nak. Magyarországot nem lehet rendeletekkel, csak szentesített törvényekkel kormányozni. Nálunk nincs 14. §. Pedig, hogy a miniszterelnök rendeletekkel akar kormányozni, azt mutatja az, hogy az olasz szerződést is csak királyi aláírással akarja érvénybe léptetni. Ha most nem törjük meg Tisza gróf önkényét, akkor Magyarország szabadságának örökre vége.

Kossuth Ferencz: Helyesli az előtte szóló beszédét. A függetlenségi pártnak nem szabad a kormányval megalkudnia. A párt ne vegyen részt a házszabály-revizio elkészítésével megbízott pártközi konferencián. (Viharos éljenzés.)

Rákosi Viktor a mellékszobában várakozó újságíróknak az értekezlet után ennyit mondott: A párt nem fog többet alkudozásba bocsátkozni a kormányval. Biztos a győzelmünk!

Körber a királynál.

Bécs, okt. 12. A király tegnap délután Körber osztrák miniszterelnököt hosszabb kihallgatáson fogadta. Hír szerint ez a kihallgatás a kiegyezés kérdésével függ össze.

Khuen Bécsben

Bécs, okt. 12. Khuen-Héderváry gróf ő felsége személye körüli miniszter tegnap este Budapestről Bécsbe érkezett.

Telepítés Oroszországban.

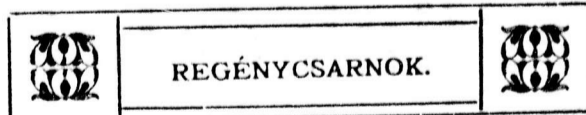
Pétervár, okt. 12. A belügyminiszter szószólására megengedték a múlt század negyvenes éveiben Poroszországba kivándorolt ó-hitű családoknak az Oroszországba való visszatérést, hol a megtelepedésre koronajavakat jelöltek ki nekik az orenburg-taskendi új vasuti vonal közelében.

Az ifju-csehek.

Prága, október 12. Az ifju cseh képviselők klubja ma este 8 órákor gyűlést tartott, amelyen Paczak elnök jelentést tett a tartományi marsallnál lefolyt tanácskozásról és felolvasta a német pártok nyilatkozatát. Hosszasan vitatták a nyilatkozat tartalmát és végül azt a határozatot hozták, hogy a nyilatkozatot a végrehajtó bisottsághoz juttatják, hogy ez dolgozon ki feleletet a nyilatkozatra. A párt holnap délelőtt 10 órákor újabb ülést tart.

Macedonia.

Konstantinápoly, okt. 12. A portának tudtára adták, hogy a macedoniai csendőrség számára kiküldött új osztrák magyar és orosz tisztek e hó vége előtt megérkeznek rendeltetésük helyére.

Makár álma.

Irla: W. Korolenko.

18

A középső ajtó fölnyillott: s Toyon belépett.

Öreg, nagyon öreg volt. Hosszu ezüstös szakálla övön alul ért. Drága kelmékbe és szőrmékbe volt öltözve; Makár sohasem látott ezekhez hasonlót. Lábain bársonnyal díszített hó-czipőket viselt, aminőket Makár egykoron egy öreg festőnél látott, aki szent képeket pingált.

Makár mindjárt az első pillanatra ráösmert

az öreg Toyonban arra az örege, akit egykor a tempom egyik festményén látott; kivéve, hogy ez a fia nélkül jelent meg. Makár úgy vélte, annak bizonyára egyebütt van dolga. A galamb azonban nem hiányzott. Az öreg feje fölött körülöpködte a szobát, aztán leszállt a Toyon térdeire. A Toyon egy különálló számára oda-készített széken ült és kezével a galambot simogatta.

A Legfelsőbb Biró arcza jóságot fejezett ki. Mikor Makár nagyon is szorolni érezte a szívét, ránézett erre az arcra és azonnal megnyugodott.

Makárnak azért szorult úgy el a szíve, mert átgondolta lefolyt életének minden részletét észébe jutott minden legkisebb tette, minden fejsze csapása, minden ledűtött fa, minden apró család, minden kis pohár vodka, amit lenyelt volt.

És szégyelte magát és félt. De ránézett az öreg Toyonra és visszanyerte a bátorságát.

S miután kissé magához tért, azzal biztatta magát, hogy mégis csak sikerülni fog neki hibái közül egy-kettőt elrejtetni.

Az öreg Toyon kikérdezte, hogy hívják, honnan jön, hány éves.

Makár felelt és az öreg Toyon újra kérdezte:

— Mit csináltál egész életeden át?

— Azt ismertem olyan jól kell tudnod, mint nekem — felelte Makár, — mert bizonyára mindent felírtál.

Makár próbára tette az öreg Toyont; tudni akarta, vajon csakugyan beirt-e mindent.

— Beszélj te magad — szólta az öreg Toyon.

Makár neki bátorodott.

Elbeszélte, minő rengeteget dolgozott az életében. S bár nagyon jól emlékezett, hány fejsze-csapást végzett, hány fát vágott ki, hány barázdát szántott fel ekéjével, e számhoz még ezernyi, kidűtött fát tett' százakkal megtodta a szántott kocsis fák számát, a gerendákat és a pudokat (egy pud 16 klg.) amivel magot elvetett.

Mikor elkészült a felszámlálással, az öreg Toyon így szólta Iván pópához.

— Most hozd el a lajstromokat.

Csak most látta Makár, hogy Iván pópa a Toyonnak titkársa volt. Nagyon sértve érezte magát, hogy a pópa őt erről barátilag nem értesítette előre.

Iván pópa hosszú lajstromot hozott elő és olvasni kezdett.

— Nézz csak utána, hány pózna van felírva, — szólta az öreg Toyon.

A pópa belepillantott a lajstromba és báatosan felelte:

— Jó három ezerrel hozzá toldott.

— Hazudik! — kiáltotta hevesen Makár.

— Bizonyára csalódik, mert részeges ember, csunya balállal mult ki.

— Hallgass — mondá az öreg Toyon.

— Talán bizony túl sokat kért tőled a papi díjak, keresztelés és esküvőkért?

— Ezzel nem vádolhatom — felelte Makár.

— Lám, lám — szólta a Toyon. — Ami az ivást illeti, épen olyan jól kell tudnod, mint te, hogy szerette az italt...

Az öreg Toyon dühös volt. Iván pópához fordult:

— Olvasd el inkább büneinek lajstromát. Ez egy család, akiben nem bízhatom.

E szóváltás alatt a szolgák a mérleg arany tányérjába vetették Makár póznáit, láit munkáit és munkásságát. Az arany tányér a nagy súlytól olyan mélyen szállt alá, hogy a fatál a másik oldalon annyira felszökött, hogy kézzel többé elérhető nem volt. A fiatal szolgák szárnyaik segítségével kénytelenek voltak fölrepülni és százan is húzták a kötelet, hogy a fatál leereszkedjék. Nagy sulya volt a tesztelni lakos munkájának.

Most a pópa számlálni kezdte, hány izben csalat Makár: huszonegyezerkilencszázharminc csalást konstatált. Aztán megszámlálta, hány üveg pálinkát ivott meg; négyszázra rugott annak száma. És a pópa tovább sorolta a bünöket. Makár látta, hogy a fatál egyenlő sulya az aranytállal; már a gödör felé közeledett. S minél tovább olvasott a pópa, a fatál annál mélyebben sülyedt alá.

Makár látta, hogy rosszul áll az ügy és titokban kértetett a lábával a fatál alászállását megakadályozni.

De egy szolga észrevette a fondorkodását és ebből nagy zaj támadt.

— Mi történt? — kérdezte az öreg Toyon.

— Meg akarta állítani lábával a tálat, — felelte a szolga.

Toyon nagyon haragosan fordult Makár felé.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Tót népbank. Trecsénből írják nekünk: Trecsén-Baában néhány tót nemzetiségi polgár kezdeményezésére tót népbankot alapítanak 60.000 korona alaptőkével. Az alakuló gyűlés október 15-én lesz. Ez az első pénzügyi tétel déli Trecsénmegyében s ezzel az eddig tisztán maradt baáni járás is a nemzetiségi agitáció színhelye lett.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, okt. 12.

Buza okt. — — — —	10.14
Buza ápr.-re — — — —	10.60
Rozs okt. re — — — —	7.61

Tengeri májusra 1905. — — —	8.01
Zab okt.-re — — — —	7.34
Repeze aug.-ra — — — —	11.50

Értéktözsde.

Budapest, okt. 12.

Osztrákhitelrészvény — — —	671.—
Magyar hitelrészvény — — —	780.50
Leszámi oló bank — — —	463.—
Rimamurányi — — — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — —	644.—
Közuti vasut — — — —	584.—
Városi villam s vasut — — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1904. okt. 12.

Magyar aranyjárdék 4% — — —	119.20
Magyar koronajárdék 4% — — —	97.95
Magyar koronajárdék 3 $\frac{1}{2}$ % — — —	88.75
Magyar földterületi értékesítési kötvény 4% — — —	98.—
Horváth-szlavon földterületi értékesítési kötvény — — —	98.50
Magyar nyeresévi sorsjegy-kölesön — — —	212.—
Tilza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — —	164.—
Osztrák járadék papírban — — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben — — —	100.—
Osztrák járadék aranyban — — —	119.50
Osztrák korona járadék — — —	99.50
1860. oszt. államrészvény — — —	155.—
Osztrák magyar bankrészvény — — —	1640.—
Magyar hitelbank részvény — — —	770.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — —	667.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — —	637.50
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.02
Német birodalmi márka — — —	117.52
London vista — — — —	231.40
Páris vista — — — —	952.—
20 márkás arany — — — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvétetnek
a legjutányosabb árban e lap
kiadóhivatalában.

FŐ-ÜZLET: Zöldfa-utcza, a Zöldfa-kávéházzal szemben.

Szülők figyelmébe ajánljuk

fiuk és leánykák részére: kész fehérneműket, ugyszintén paplanok,

harisnyák minden rőfös és női divatáruk nagy választékban.

FÉRFI-INGEK. Szolid és pontos kiszolgálás mellett.

Szabó Testvérek rőfös- és divatáruháza Nagyvárad, Zöldfa-utcza,
— a »Zöldfa«-kávéházzal szemben és a »Zöldfa«-söracsarnok mellett. —

FIÓK-ÜZLET: Zöldfa-utcza, a Zöldfa-söracsarnok mellett.

FINOM KISZOLGÁLÁS.

SZOLID ÁRANK.

Hajnal Ferencz

fűszer-, festék-, bor-, ásványviz- és
csemege-üzlete

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA
Széchenyi-szállodával szemben.

Raffia, szőlőkötő fonal, ojtó-pamut, kékkő és kénpor.

Van szerencsém a t. cz. vevőközönység figyelmébe ajánlani dusan felszerelt mindennemű festékárúmat, u. m.

PADLÓ FESTÉKEK

Borostyánmáz 1 kg dobozban I-ső rendű 75 kr.
II-ső 65
Spiritusmáz 1 : I-ső 70
1 : üvegben I-ső 85

OLAJ FESTÉKEK

Minden színben 1 kg dob. I-ső rendű 32 kr.

Matt-, fényezett- és vasbutorok tisztításához

Bruniolinok, Spirituslackok s Emaillackok,

valamint
Terpentin, Firnis, Copállak,
Damárlack, Börlack, Vaslack
stb.

Pormentesítő olaj

1 kg. ára 30 kr.

Helybeli megrendeléseket házhoz, vidéki megrendeléseket helybeli állomáshoz díjtalanul szállítok. Szíves megbízás mellett vagyok

teljes tisztelettel
HAJNAL FERENCZ.

577

Előpatataki gyógy- és borviz főraktára.

Valóban nagy meglepetést nyújt az a nagy mennyiségű összehalmozott szebbnél-szebb **ősziárúk**, melyek most megérkeztek.

Kérem a kirakatoknak figyelmes megtekintését.

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elején.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Gyártelep: BÉKÉSCSABÁN. Gyári-

raktár: NAGYVÁRADON,

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Képviseli: PORJESZ ÁRMEN.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban, saját raktárban.

Szolid, szabott árak!

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értési a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással egyértékűként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes, fényképész lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak ketteli áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Világhírű!

a „RECORD“ festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról.

— Első rangu képek árai: —

Olaj-, aquarell és pastellfestésben fénykép után 48—63. cm. nagyságban ára — — — — — 20 korona

Legfinomabb kivitelű Blom-, Platin- és krétarajz ára — 5 korona

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek **teljesen ingyen**, ha részünkre 3 rendelést szerez és azokat egyenkint vagy egyszerre beküld

„REKORD“ festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 46.

Sz. KOCSIS JÁNOS

hadi felszerelő intézete.

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sus“ kávéház mellett

Van szerencsém az **önkéntes urak** figyelmébe

ajánlani egyenruha intézetemet hol a legelegánsabb felszereléseket bármely fegyvernemekhez a **legolcsóbb árakért** készítem.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, hadi felszerelő intézete.

606

Kívánatra ingyen **Megjelent az őszi-téli képes árjegyzék** Kívánatra ingyen

NEUMANN M. cs. és kir. udvari szállító **NAGYVÁRAD, Kishidfő.**
férfi-, fiu-, gyermek- és leánykaruha-telepe.

„Nagyváradai Hitelbank“
részvénytársaság
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
házak és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb
és a legelőnyösebb feltételek mellett
törlesztés

jelzálogkölcsonöket
nyújt,
melyeket a legrövidebb idő alatt fo-
lyósít. Kölcsonkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsü-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágább
kamatozásu kölcsonöket bélyeg- és
illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

739

Az igazgatóság.

Hatóságilag
 engedélyezett **VÉGELADÁS!**

Más vállalat miatt helybeli
kézmű-, divatáru- és confectionó-
(kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket
feloszlatjuk s az árukat készpénz fizetés
mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.